

Interpellasjon frå Terje Kollbotn (R)

Interpellasjon for rimelege straumprisar!

Raudt er glad for at Vestland fylkesting i slutten av september vedtok forslaget vårt om å «oppmode det nye Stortinget om å vedta naudsynte endringar for å få ein rimeleg kraftpris både til innbyggjarane og industrien».

Straumprisane har, etter at dette vedtaket vart gjort, eksplodert. Det er no enno større behov for naudsynte endringar. Det vi har sett så langt er berre noen endringar i bustønad og mellombelse endringar i el-avgifta. Dette er sosialpolitiske tiltak som er av det gode og som det må komme meir av, men løyser ikkje det grunnleggjande energipolitiske problemet.

Kraftprisane har nådd eit nivå som vi vel aldri har sett maken til i vasskraftlandet Norge, der vi faktisk har eit nettoverskot på kraft. Denne situasjonen er sjølvstøtt verst for dei mange som frå før har blitt økonomisk vanskelegstilte. Men prisane har kome opp på eit slikt nivå at det er folk flest og hushald generelt som er skadelidande. Dette prisnivået vil, om det held fram, og bli eit trugsmål mot arbeidsplassane i privat sektor.

På litt lenger sikt, når langsiktige industrikraftavtalar går ut, kan vedvarande forhøgde kraftprisar, drive opp prisnivået for også den kraftforedlende industrien, noko som i verste fall kan bety kroken på døra. Dei høge straumprisane vil og utgjere eit press mot kommunal og fylkeskommunal økonomi. Det vil bli mindre pengar att til dei tenestene og ytingane som skal leverast innbyggjarane og gjere det økonomisk vanskelegare å halde oppe ei god nok bemanning.

Raudt meiner at hovudproblemet er at norsk kraftutveksling med utlandet no har utarta seg til krafteksport av slike mengder at skadane er langt større enn fordelane. Vi eksporterer konkurransefordelen vår i byte med import av uakseptable høge straumprisar. Raudt har utifrå dette noen spørsmål til fylkesordføraren:

1. I fylkestingsvedtaket vårt i september bad vi om naudsynte nasjonale endringar for å få ein rimeleg kraftpris. Kva svar har fylkeskommunen fått frå sentralstyresmakta - dvs. AP/SP-regjeringa og det nye Stortinget - på oversending av vedtaket?
2. Er det mogleg for fylkeskommunen å estimere kva ekstra straumutgifter fylkeskommunen har hatt i september - november samanlikna med dei tre månadane to føregåande år?
3. Ser fylkesordføraren det som ein fordel om Norge avgrensar krafteksporten og bruk av overføringskapasitet til eit nivå på linje med tidlegare års kraftutveksling? Og meiner fylkesordføraren at dette framleis vil vere mogleg med dagens norske tilknytning til EU sin energiunion ACER?
4. Er fylkesordføraren einig i at krafteksporten må tilpassast fyllingsgraden i kraftmagasina og ikkje kva som gir høgast kortsiktig profitt for kraftbransjen?

FRAMLEGG TIL VEDTAK:

Til regjering og Storting.

1. Vestland fylkesting viser til tidlegare vedtak 29.september i år om å oppmode den nye regjeringa og det nye Stortinget om å vedta naudsynte endringar for å få ein rimeleg kraftpris til innbyggjarane og industrien. Dette har til no ikkje skjedd. Tverimot er straumprisane rekordhøge og prognosane tyder på at dette vil halde fram om det ikkje blir tatt store politiske grep. På kort sikt støttar fylkestinget målretta tiltak for at ingen skal måtte fryse, m.a. auka bustøtte, som kompensasjon for dei stadig aukande kraftprisane. Også reduksjon eller fjerning av el-avgifta og meirverdiavgift på straum er aktuelle tiltak. Men dette er ikkje lenger tilstrekkeleg.
2. Vestland fylkesting meiner at det no er behov for å ta politisk kontroll over kraftbransjen. Vasskrafta er arvesølv som skal tene folk flest og halde fram å vere eit konkurransefortrinn for industri og næringsliv.
3. Vestland fylkesting går inn for å sikre bærekraftig fyllingsgrad i våre vassmagasin og stans i krafteksport ved låg fyllingsgrad.
4. Vestland fylkesting går inn for at Norge går ut av ACER, EU sin energiunion, men held fram med kraftsamarbeid med våre naboland.
5. Vestland fylkesting går inn for å sikre langsiktige, rimelege kraftprisar for norsk industri og landbruk, samt at det blir etablert eit topprissystem for hushaldningane.

Svar frå fylkesordføraren

Spørsmål 1

Fylkestinget gjorde i september 2021 vedtak om fråsegn knytt til dei høge straumprisane. Vedtaket vart oversendt partileiarane Jonas Gahr Støre og Trygve Slagsvold Vedum, samt alle partigruppene på Stortinget. Det er ikkje registrert skriftleg svar eller anna tilbakemelding frå mottakarane på den oversendte fråsegna.

Spørsmål 2

Straumutgiftene som fylkeskommunen har hatt i september - november i åra 2020 og 2021 er vist i tabellen under;

Kostnader hentet fra VISMA under Art 11800(Strøm). November fakturaene 2021 er ikke ferdig behandlet i VISMA.					
	2020	2021	Økning NOK	Økning %	
September	kr 3 414 457,00	kr 5 335 746,00	-kr 1 921 289,00	56,3	
Oktober	kr 4 750 415,00	kr 5 756 404,00	-kr 1 005 989,00	21,2	
November	kr 5 370 187,00	X			

Tabellen viser kostnader til leverandør av strøm til fylkeskommunale bygg (skular, tannklinikkar, o.a). I tillegg kjem mellom anna strøm til kollektiv og veg. Det er i tillegg også levert mykje energi til bygga som fjernvarme av ulik art.

VLFK har ein energiavtale som ikkje berre er basert på marknadspris/spotpris. Dette gjer at VLFK sin energipris i 2020 var noko over spotprisinivået og i 2021 noko under. Samla sett har denne avtalen vår lønssam for VLFK på dei to åra.

Spørsmål 3

Fylkesordføraren meiner det er avgjerande viktig for landet at det vert ført ein politikk som sikrar oss at me opprettheld suveren norsk kontroll over alle avgjerder som påverkar energitryggleiken i Noreg, og for den vidare utbygginga av norsk kraft og energimiks. Det offentlege eigarskapet må liggja fast, og vedtak om eventuelle nye mellomlandssamband til utlandet må framleis suverent fattast av norske styresmakter. Eg er glad for at regjeringa i Hurdalsplattforma seier at det ikkje skal byggjast nye mellomlandssamband til Noreg i den neste fireårsperioden.

Året 2021 har vore eit ekstraordinært år med tanke på høyt kraftpris, og det er berre eitt år sidan me nesten fekk betalt for å bruka straumen. Dei tre siste månadene har prisen på Nord Pool lagt på kring 1 kr/kWh før avgifter og nettleige. Same periode i fjor var gjennomsnittsprisen på Nord Pool 9 øre/kWh. Låge fyllingsgrader i kraftmagasin, kombinert med europeiske forhold som påverkar norsk kraftpris gjennom tilknyttinga til den europeiske kraftmarknaden, har gitt oss uholdbare straumpriser i haust. Det vil vera fornuftig å sjå på handlingsrommet i konsesjonane for mellomlandssambanda, spesielt sjøkablane, for å undersøkje om når ein kan redusere eksporten for å ta i vare allmenne omsyn. I samband med dette kan det vera rom for landet til å evaluere tilknyttinga til Acer gjennom EU sin tredje energimarknadspakke.

Spørsmål 4

Hittil i 2021 er det opplyst at straumeksporten er på 15,7 TWH, som er heilt på linje med dei siste fem åra. Dette gjer seg til kring 10% av den krafta som er produsert i landet. I følgje artikkel i E24, uttalar analyseselskapet Volue Insight at høge gassprisar, dyrt kol og dyre utsleppskvotar som viktige årsaker til høge kraftprisar i Europa. Dette smittar inn i Noreg gjennom utanlandskablane. For Noreg som gasseksportør, har det også verdi at Volue Insight understrekar at gassprisen er den einskildfaktoren som betyr absolutt mest for dei kraftprisane me ser no. Dei hevdar at dersom prisane på gass, kol og utsleppskvotar hadde vore som i fjor, så ville truleg straumprisane vore på nivå med 2018 og 2019.

For å sikre ein stabil og låg kraftpris må landet utforma fleire kraftfulle tiltak, slik som regjeringa har varsla. Dette inkluderer lågare avgift på elektrisk kraft, auka bustønad, geografisk prisutjamning av nettleige, styrka forbrukerrettar og auka produksjon av norsk kraft. Eg meiner at regjeringa også må sjå på korleis norsk krafteksport påverkar norsk forsyningstryggleik og norske straumprisar, og kva konkrete tiltak som kan bidra til å sikra at norsk fornybar kraft forblir eit konkurransefortrinn for norsk industri og er gunstig for andre forbrukarar. Men, dette er krevjande politikk på nasjonalt nivå. Me las i helga at olje- og energiministeren understreka at kraftutvekslinga er eit samarbeid der ein heller ikkje må utløysa motreaksjonar.

Fylkesordførar peikar på at det bør sjåast på samspelet mellom krafteksporten og fyllingsgraden i kraftmagasina. I år der fyllingsgraden er lågare enn medianen, må det vera rom for å utfordra handlingsrommet til å vurdera tiltak for å sikra at Noreg har den energitryggleiken som trengst for å ha stabil og gunstig tilgang på straum gjennom hausten og vinteren. Igjen er rimeleg norsk fornybar straum eit konkurransefortrinn for eit sterkt næringsliv i landet. Vatnast dette ut, så veit me at kapital har ein tendens til å flytta seg der dei får mest att for pengane. Avslutningsvis viser eg til støttepakken Regjeringa fremja laurdag, denne har vist ein god måte å møte ein heilt særskilt prissituasjon på, som eg opplever låg til grunn for interpellasjonen.